

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 16.

V Ljubljani, sreda 20. januarja 1926.

Leto I.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 12. pritličje.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašaleh izven Ljubljane 22.— Din, za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petna enostolpna vrsta 3.— Din. Pri večjem številu objav popust.

Politična morala »Slovenčevega« urednika.

Da si ustvarimo določnejšo sliko o politični morali naših nasprotnikov, zlasti klerikalcev, objavljamo danes nekaj odlomkov iz govorov in člankov znanega »znanstvenega« publicista g. Frana Erjavca, kakor so bili priobčeni v »Ljudskem Glasu«, ki ga je takrat urejeval sam g. Erjavec.

»Ljudski Glas« 1919. z dne 19. maja št. 6 piše o Erjavčevem shodu v Selcih: »Erjavec je razložil program vseh treh strank in ožigosal protiljudsko delovanje klerikalcev in liberalcev; ožigosal pobožne in svobodomiselne dobičkarje.«

»Domoljub«, ki danes prinaša posnetke iz »Ilustrovanega Slovenca« mu je bil takrat »oslovski trobenta.«

Pod naslovom »Pod avstrijskim orlom« piše isti Erjavec v »Ljudskem Glasu« št. 2 z dne 9. januarja 1920:

»Klerikalci so iz lepe dr. Krekove misli ustvarili le grdo potvoro, ker so hoteli vse združništvo vpreči v svoj strankarski voz in ga izrabiti v umazane strankarske namene. Hranilnice, zadrage in konsumna društva so rasle kot gobe po dežju, njim na čelu pa so stali večji del nezreli in zagrizeni kaplančki in drugi taki nesposobni ljudje.«

V »Ljudskem Glasu« z dne 26. dec. 1919 piše isti g. Erjavec pod vzglavjem: »Agrarna reforma je nujna.«

»Razumljivo je, da se prizadeti branijo agrarne reforme. To so tisti, ki so že leta 1848. ogoljufali delavstvo... Cerkev se boji za svoje velike ploskve rodovitne zemlje, ki naj se razdeli kmetskim delavcem. Vsi ti nočejo nobenih reform, nočejo dati iz rok svojega zemljiškega bogastva.«

»Tako prodira v našem ljudstvu pravica in resnica; klerikalni krvniki, ki so izgubili v ljudstvu vso zaslombo, nas hočejo udušiti z žandarji, a pravice in resnice kroga ne zadene. Mi gremo v boj, mi bomo organizirali dalje. O, vi zaslepljeni klerikalni in liberalni nasilneži, le odlašajte z volitvami, prosimo vas, lepo vas prosimo, pustite nam še par mesecev, da ustanovimo KDZ v vsaki slovenski občini in potem ne bo ostalo po vas ne duha ne sluha... in na razvalinah klerikalnega liberalnega tolovajstva in sleparstva bo zidala KDZ novo Slovenijo.«

List, katerega je vneto polnil, kakor vemo in vidimo, Erjavec, je pisal dne 2. jan. 1920 v št. 1 v članku »Domoljubu za ušesa«, da »političen klerikalec ni pošten človek,« da »klerikalci denuncijanti« in da se »drže jezuitskega načela, namen posvečenosti sredstvo.« Članek ni podpisan, možno je, da ga je napisal celo Erjavec sam; pa kdor ga je že pisal, vreden je, da si ga zapomnimo, kadar bomo imeli zopet opravka s politično moralo.

Erjavčeve članke in izjave v »Ljudskem Glasu« in drugod, bomo še priobčili in obravnavali. Za danes le mali obrok na račun.

Klerikalci kličejo na pomoč Srbijance.

Kadar prede klerikalcem slaba in vidijo, da jih tudi v avtonomni Sloveniji jemlje vrag, takrat pozabijo na svoje samoslovenske stališče, pa kriče: Belgrad, Belgrad, pomagaj nam, Srbijanci pridite na pomoč!

Prav jasno se vidi to ob sedanjih volitvah v Delavsko zbornico. Najpreje je Kulovec prosil in rotil ministra za soc. politiko Simonoviča, naj vendar pomaga klerikalcem.

Samoslovenski, avtonomni klerikalci zahtevajo za Delavsko zbornico srbijanskega komisarja!

Za Kulovcem je vložil Smodej interpelacijo tudi na srbijanskega ministra. Kremžar pa, ki se klati med samoslovenskimi klerikalci, pa je kar iz samoslovenske bele Ljubljane brzojavno zahteval srbijansko intervencijo.

Taki so ti klerikalci. Prav je, naj pride srbijanski komisar. Bo vsaj videl, da uprizarjajo teror klerikalni demagogi, fajmoštri in kaplani, delavci pa se pošteno in dostojno bore za svojo zbornico.

Belgrajske homatije.

Belgrad, 20. jan. Minister Stipica Radić je odstavil celo vrsto zagrebških vseučiliških profesorjev. Svoj ukrep utemeljuje z nepravilnim svoječasnim imenovanjem. Naravno, da je vzbudil tak ukrep v Belgradu najrazličnejše komentarje. Poučeni trdijo, da je Radić prepričan, da bo sedanja koalicija še ostala nadalje in da Radić ne računa z izpremembo vlade.

Danes je razpravljaval finančni odbor o proračunu finančnega ministra. Ker pa je finančni minister odsoten, je podal poročilo zastopnik finančnega ministra Uzunović. Ob tej priliki je seveda znova oživel

Stojadinovićev polom v Parizu in splošno se sodi, da bo Stojadinović takoj po povratku demisioniral.

Proračun finančnega ministrstva znaša 1, 300.000.000 dinarjev, da »štedijo« so črtali nekaj mest in tudi v Sloveniji bodo reducirali nekaj davkarjev.

Opozicija je zahtevala izenačenje davka, tožila o davčni preobremenitvi, Uzunović jih je tolažil, obljubljal, da bo prišel osnutek davčnega izenačenja še tekom proračunske debate na dnevni red, vendar se moti vsak, ki misli, da bodo le malo omilili davčno izžemanje.

Fašistovske orgije.

Rim, 20. jan. Rimski papež je razgovarjal z diktatorjem Mussolinijem o konkordatu. Na račun konkordata je žrtvoval papež politično abstinenco italijanskih klerikalcev, ki so se zato udeležili žalne seje za kraljico-mater. Ker pa je Rim stavljal pri konkordatnem vprašanju pretirane zahteve, se je obojestranski dogovor razbil in italijanski klerikalci so težko plačali prvi račun.

Na Mussolinijevo zahtevo se je vršila v nedeljo seja, na kateri je Mussolini ostro napadel italijanske klerikalce, ki da so oskrnili s svojo prisotnostjo spomin umrle kraljice.

Mussolini je zahteval na seji, da morajo klerikalci brezpogojno priznati fašistovsko revolucijo. Na temelju ustave tudi ne more in ne sme obstojati načelna opozicija. Dalje morajo klerikalci obžalovati in obsoditi gonjo proti fašizmu zaradi Matteottijevega umora in javno se

morajo odreči vsaki zvezi s političnimi emigranti. Le pod temi pogoji bi smeli klerikalci ostati v parlamentu.

Nedeljske seje se klerikalci vsled sobotnih škandalov niso več udeležili in iskali bodo zopet stika z ostalo opozicijo.

Rim, 20. jan. Mussolini je izdal proti narodnim manjšinam dva dekreta, ki sta po svoji vsebini naravnost neverjetna, po svoji nameri pa nujno izzivata enodušni odpor svetovne javnosti.

S prvim dekretom ustvarja možnost, da izgube italijansko državljanstvo vsi oni, ki bi se pokazali nevredne italijanskega državljanstva. Komur pa bodo vzeli državljanstvo, tega bodo odpravili kot nadležnega tujca preko meje.

Drugi dekret pa naroča, da morajo v južni Tirolski poitalijančiti svoja imena vsi, katerih sedanja imena so italijanskega izvora.

Težave dr. Luthra v Nemčiji. — Nove volitve.

Berlin, 20. jan. Izgledalo je, da bo dr. Luthru vendarle uspelo sestaviti ožjo koalicijsko vlado, v kateri bi poleg centra sodelovali še demokrati, bavorska ljudska stranka in nemška ljudska stranka. Na vprašanje, kdo bo notranji minister, pa se je Luthrov poizkus izjalovil in že objavljena nova ministrska lista je padla v vodo. Demokrati so zahtevali mesto notranjega ministra zase in po daljših razpravah je Luthra na to pristal. Demokrati so za ta portfelj določili dr. Kocha, toda, najmanjša skupina v novi vladni koaliciji, bavorska ljudska stranka, je odklonila

Kochovo kandidaturo, navajajoč, da spada na to mesto v sedanjem času brezpogojno strokovnjak, dr. Koch pa je vrh tega tudi preveč unitaristično orientiran, da bi odgovarjal zahtevam notranjega ministra.

Dr. Luther je iskal v dolgotrajnih in neplodnih konferencah izhoda, ki ga pa ni našel in ni dosegel zaželenega sporazuma. Bavarci so nepopustljivi in na Kochovi kandidaturi trdovratno vztrajajo demokrati. Nemška ljudska stranka je dala svojemu pooblaščenцу Scholzu polnomoč, da se odloči po lastnem prevdaru.

MADŽARSKA VLADA PROTI RAZČISTITVI.

Budimpešta, 20. jan. Madžarska vlada je sklenila, da se pač strinja s parlamentarno komisijo, ki naj preizkuje zadevo ponarejanja frankov, toda šele po izvršeni obsodbi krivcev. Ta svoj načrt je sporočila tudi soc. dem. parlamentarnemu klubu. Soc. dem. stranka in parlamentarni klub sta pa odklonila vsakršen razgovor o takem načrtu, ker bi bila to le komedija ob razmerah v madžarski justici in ker ima parlament dolžnost, da razčisti politično ozadje cele afele, ki jo hočejo madžarski magnati depolitizirati in s tem prikriti svetu grozoviti politični zločin, ki bi utegnil spraviti Madžarsko v nepreračunljivo katastrofo.

ODPRAVNINA KNEZOV.

Berlin, 19. jan. Novo Luthrovo vlado čaka težko vprašanje, kako urediti odpravnino pregnanih knezov in knježjih družin. O tem vprašanju obstoja doslej več predlogov. Demokrati zahtevajo, da naj vprašanje odpravnine rešijo pokrajinski deželni zbori, socialisti pa zahtevajo, da naj se vprašanje reši potom ljudskega glasovanja. Veljavno civilno pravo — tako utemeljujejo socialisti — ne more zadoščati za presojo tega spornega vprašanja in zato naj plebiscitarna odločitev ustvari pravo v tem pogledu. Vlada koalicija pa bo najbrže skušala doseči, da se ustanovi pri državnem sodišču za zahteve knezov in dinastije posebno razsodišče.

NOV SERUM ZOPER PRISAD (TETANUS).

Pariz, 20. jan. Dr. Raux je v akademiji znanosti sporočil, da sta odkrila drja. Ramon in Zeller »Antitoxin«, ki obvaruje in imunizira zoper prisad ran, ki so bile zastrupljene po onesnaženju s prstjo. Doslej proti tej nevarni bolezni ni bilo uspešnega sredstva.

Bernotov kompromis!

»Narodni Dnevnik«, neodvisen političen list, kot se sam imenuje, po vsebini pa meščansko in protidelavsko razporejen, svetuje delavcem, naj volijo Radičevsko ali Bernotovo listo pri volitvah v Delavsko zbornico. Mi nimamo nič proti temu, če »Nar. Dnevnik« poziva delavstvo, naj glasuje za radičevce, vsaj nam je znano, da je tej stranki jako naklonjen, čudimo se pa, da poziva ta list delavstvo, naj glasuje za Bernota, ki je priznana »najčistejši marksist povojnega časa«. Gospod Bernot, ali boste kljub vaši »razredni zavednosti« sprejeli glasove, katere vam bo z agitacijo pridobil meščanski dnevnik? Ali naj vidimo v tem preorientacijo vašega mišljenja z ozirom na enotno fronto, kot si jo zamišljate vi. Kako lepo se bo slišalo, če poravnate dolgove v konkurni »Nar. Dnevnik«. To bo najboljši idealen izhod iz neidealne zagate »čistih marksistov« Bernot-Klemenčičeve stranke.

Delavsko zbornico - delavcem!

Volilni red v Delavsko zbornico in meščanske stranke.

V začasni, od vlade imenovani upravi Delavske zbornice so bili i klerikalci i narodni socialisti. Soglasno so odobrili volilni red za sedanje volitve v Delavsko zbornico. Nobenega izpreminjevalnega predloga niso stavili. Danes pa kriče proti temu volilnemu redu in pritiskajo na vladnega poslanca g. Puelja, da intervenira pri radičevskih ministrih proti temu soglasno sprejetemu volilnemu redu. Zakaj protestirajo danes gospodje proti sklepom, za katere so sami glasovali??

Zato, ker v vseh krajih in tovarnah glasuje delavstvo proti klerikalcem, demokratom in radičevcem, ki so eksponenti in zastopniki kapitala, delodajalcev; zato, ker delavstvo v ogromni večini glasuje za svoje enotne, močne, razredno-bojevene strokovne organizacije. Zato kriči gospoda.

Toda vsa zbrana družba od Puelja in dr. Zerjava do Korošca in Juvana, vedite, da vašemu porazu ni kriv volilni red za Delavsko zbornico, ampak vaša protidelavska politika, vaše reakcionarno početje tekom teh usodnih sedem let, vsa vaša nasilja nad delavci.

Gospodje kriče proti temu volilnemu redu zato, ker omogoča, da pride volja organiziranega industrijskega proletarijata do popolnega izraza. Mislili so, da bodo nemoteno terorizirali delavce. Toda enotne bojevene delavske strokovne organizacije so se v tem boju pokazale močnejše kakor pa vse mahinacije, sleparije in nasilstva »krščanskih«, »svobodomiselnih« in radikal-skih podjetnikov ter ravnateljev.

Klerikalci so vedno pravili, da so za voljo ljudstva. Sedaj, ko je to ljudstvo izreklo svojo voljo, pa protestirajo in nergajo in kličejo na pomoč i obsovrženega Puelja i demokrate.

Odločitev.

Ta volilni boj za Delavsko zbornico je spopad združenih delavskih strokovnih organizacij s kapitalom. V tem spopadu zmaguje delavstvo, ker je šlo v boj v znamenju sloge, potom združenih organizacij s skupnim delom, z enotno voljo — da se končno postavi temeljito po robu delodajalcem in zlomi socialno reakcijo.

Po poročilu iz vseh krajev Slovenije je zagotovljena listi ZDSZJ absolutna zmaga!

Delavci, obiščite v teh zadnjih dneh poslednjega proletarca in služkinjo, da se pridruži taboru združenega delovnega ljudstva proti izkoriščevalcem in zatiralcem.

Osvojitev Delavske zbornice je prvo. Za tem prvim uspehom pride še drugo. Val delavskega vstajenja pojde naprej in naprej — do popolnega uničenja vseh naših sovražnikov, do popolne zmage probujenega in združenega proletarijata.

Saj smo vedeli.

»Jutro« taji. Pravi, da je ptujski delavec Tomaž Švajger s podpisom potrdil, da sprejme kandidaturu na njihovi slavni od kapitalistov absolutno »Neodvisni« listi. Ko smo objavili Švajgerjevo, pred dvema pričami, z dvema križami podpisano izjavo, da ni vedel in da ni podpisal demokratske liste in da je vsled tega ta kandidatna lista neveljavna, smo tudi vedeli, da bodo demokratje ubogega Švajgerja sedaj hudo oblegovali in se posluževali znanih, pri demokratih zelo običajnih metodah. Vendar ne bo nič pomagalo. V naših rokah je prvotna izjava Švajgerja s pravno povsem urejenim podpisom. Nobenega dvoma ni, da je kandidatna lista »Neodvisni« neveljavna. »Jutro« naj pove, kakšen je prvotni Švajgerjev podpis za kandidatno listo. Ali so samo križi, ali polni podpis, odnosno podpis? Dokazali bomo, da je vaša lista neveljavna. V ostalem: ali niste mogli najti za vašo listo nobenega pismenega delavca? To nam povejte. Za nas je sicer tudi nepismen delavec svet in pošten in polnovreden, vendar je dovolj značilno, da pismenega delavca za vašo listo niste mogli dobiti in da ste še nepismenega kandidata »proturali« na nepravilen način na vašo vnebovpijočo listo. In nadalje: Vi patentirani »državotvorci«, vi vneti čuvarji domovine in patriotizma, ali vas ni sram očitati nam v takem tonu »socialpatriotizem«? Če smo res »socialpatrioti« — o joj, kako se motite! — bi ne smelo biti to za vas državotvorci nobeno zlo, nobena sramota. Ali ste pa demokrate postali ob priliki volitev v »Del. zbornico« komunisti, anarhisti, nihilisti? Če je to res, moramo pač vzklikniti: »Kaj vse naredi skrb za delavski denar v »Delavski zbornici«? Predpust je sicer, vendar kar je preveč, je preveč!

Vaša kandidatna lista je pač vzlic temu neveljavna. Nobenega dvoma ni, da bo to potrdil tudi sklep volilnega odbora, ki hrani dokaze... »Jutro« pa naj le taji.

Teror podjetnikov pri Litiji.

Krajevni volilni odbor v Litiji je sklenil, da se razdelijo volilne kuverte delavcem, ki so člani tamkajšnje bratovske skladnice (v litijski topilnici in v rudniku Sitarjevo) 16. t. m. ob dveh popoldne. V Litiji se je to izvršilo. Pri rudniku pa gospodje niso hoteli spoštovati uradnih navodil. Sklenili so, da se oddajo glasovnice na določen dan le že odslovljenim rudarjem, še zaposlenim rudarjem pa, da se oddajo pri plači. Delavca Kralj Franc in Zaman Florjan sta proti temu protestirala, rudniški ravnatelj Lindtner je pa rekel, da se ne »pusti« komandirati in je oba delavca kratkoma odslovil. Nato je šel intervenirati s. Gajšek član krajevnega volilnega odbora. Njegova intervencija je bila

uspešnejša. Toda pri pričetku izdajanja kuvert je hotel rudniški inženjer razdeliti med delavce tri kandidatne liste (demokratsko, zizibambulsko, klerikalno in radičevsko — torej delodajalske liste). S. Gajšek je zahteval, naj razdeli vseh pet list ali pa nobene. Nato ni razdelil nobene.

Sodrug, tako nastopite povsod takoj proti pritisku klerikalnih in demokratskih podjetnikov ter sestavite s pričami potrjeno pritožbo na glavni volilni odbor ZDSZJ, ki bo ukrenil vse potrebno, da bodo krive kazno-

Kdo terorizira?

Klerikalci kriče v »Slovenec« o sleparijah delavskih zaupnikov. Teh sleparij v resnici nikjer ni. Naši zaupniki, naše strokovne organizacije delajo disciplinirano, pravilno in pošteno. Delavstvo glasuje za one, katerim zaupa.

Klerikalci so doigrali. Hočejo se rešiti s sleparijami in s terorjem svojih podjetnikov in kaplanov. Poročali smo že o postopanje njihovega veleindustrijskega Pollaka v Ljubljani. V Borovnici se je zgodil nov nečuten teror s strani klerikalcev, o katerem smo na kratko poročali že včeraj. V lesno tovarno Kobi je prinesel kontrolor kuverte in glasovnice. Poklicani so bili prvi trije v volilnem imeniku vpisani delavci. Dvignili so kuverte in glasovnice. Toda tretji — nahujskan klerikalec — je odnesel glasovnice nekemu kaplanu, mesto da bi jih odnesel delavcem v tovarno. Glasovanje se ni moglo pričeti, ker v tovarni so bile le kuverte, ne pa glasovnice. Dotični kaplan je na intervencijo delavstva izjavil, da ne izroči glasovnic. Tako je hotel delavstvu vzeti možnost svobodnega glasovanja. Delavci Kobijeve tovarne nočejo glasovati za klerikalce. Ta odlični klerikalni agitator v talarnju bo moral glasovnice vrniti. »Slovenec« pa vprašamo še enkrat, kdo terorizira, kdo moti pravilni potek volitev?

»Slovenec« in »Zveza delavskih žen in deklet«.

Pretečeni teden je razposlala Zveza delavskih žen in deklet »Zenski list« vsem služkinjam na vpogled. Zveza je poslala tudi vabila vsem služkinjam, naj se glase v informacijskih pisarnah, katere smo imele po raznih okrajih Ljubljane za namenom, da jim razložimo pomen Delavske zbornice in naše organizacije. »Slovenec« nam bo menda priznal, da imamo pravico agitacije — kot jo imajo vse druge organizacije. Poslali smo naš list vsaki, da ga prečita in premisli, predno se odloči za volitev.

Poznamo strah klerikalizma, da ne bi začele delavske žene in dekleta gledati z lastnimi očmi v življenje, bedo in suženjstvo, v katero jih je vklenila današnja družba onih, ki nče, da je to ustvarjeno po božji milosti. Prav nič se ne čudimo, da so poslali cela krdela nahujskanih žensk pred naše

lokale, katere so nas obkladale z vsemi najlepšimi psovkami, ki se pa prav nič ne strinjajo s Kristusovim naukom. Ko so se vsule iz frančiškanske cerkve od popoldanskega nauka smo čule: »Le pojdimo, bomo že dale tem hudicem.« Le verjemite gospodje, da nas, zavednih žen niso prav nič zadele te psovke, katere smo morale slišati, pa tudi tem nahujskanim ženam nismo zamerile, mislile smo: »Bož odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo.«

Precej služkinj se jim je iztrgalo iz rok. Pripovedovale so nam, da jih niso pustili naprej drugače, da so jim zatrdile, da nimajo volilne pravice.

Zveza delavskih žen in deklet bi vprašala »Slovenca«, kaj je dobil v našem listu, da pravi, da je brezverski? Ali je morda brezversko to, da učimo ljubiti vse ljudi na svetu brez razlike vere in narodnosti? Ali je mogoče naš list brezverski zato, ki se bori proti vojni, za svetovni mir? Ali morda zato, ker piše, da bi morala človeška družba določiti materi za njeno delo in trpljenje tudi plačilo? Ali morda zato, ker se bori proti alkoholu? Ali pa morda zato, ker je bilo v našem glasilu pisano, da naj se z zakonom prizna in pomaga revni, bolni od premnogi porodov izmučeni materi preprečiti nadaljno nosečnost, kar lahko delajo brez zakona bogate in zdrave žene. Zatorej prosimo »Slovenca« naj nam navede, kaj se mu zdi brezversko. Bržkone se mu zdi vse brezversko, ker nči ženo misliti z lastnimi možgani.

Članica »Zveze del. žen in deklet.«

Pravijo...

Pravijo, da napredujemo, rasemo in se razvijamo. V vsakem pogledu. V kulturnem, političnem, alkoholnem in drugem pogledu. Posebej pa še v družabnem.

Oni dan smo brali, da bo veliki gospod reprezentacijsko doklado dobil. Prvovrstnost in točnost aparata pa je omogočila, da je tej reprezentacijski dokladi sledil takoj »Joure« in to dvakrat na mesec. Tako smo za eno stopnjo zopet naprej. Včasih je bila kranjska klobasa jako priljubljena. No, pa so prešli na čaj in čajanke so prirejale slovenske gospe in gospodične brez dobrih in izvrstnih klobas. Na čajankah pa je zavladal čaj, »Schinkenzemlje«, »Buterbrot« in milosti ni našla več pri takih obredih kranjska klobasa.

Pa zopet smo šli za korak naprej. Mesto čajanke smo »rautali«. »Rout« je bil lozinka za boljšo družbo. Brez kranjske klobase, sicer pa vse želodčne všečnosti in prijetnosti. Toda tudi »rout« ni bil več in ne večni »rautarji«. Na joure smo prešli in hitrih korakov dosežemo tako družabnico elitnost in fineso brez kranjskih klobas s kislim zeljem.

Tak razvoj: po malci, južini, kofetku, čaju, smo rautali sedaj pa žurimo. — Ugled rase, kredit pa pri takih rečeh pada, ker ni zlate valute za tako žurenje.

Charles Dickens:

Božična pesem

16

v prozi.

Ko udari ura enajst, je ta domača veselica pri kraju. Gospod in gospa Fezziwigova se postavita vsak na eni strani vrat in sežeta z roko vsakemu ali vsaki, ko odhaja, in mu ali ji voščita vesele božične praznike. Ko oddidejo vsi razen obeh vajencev, voščita tudi njima; tako se veseli glasovi poležejo in mladca gresta spat v svoji postelji pod prodajalniško mizo v zadnjem delu trgovine.

Ves ta čas se je vedel Scrooge kakor človek iz uma. Srce in duša sta mu živela s prizorom in njegovim prejšnjim bistvom. Pritrdil je vsemu, spominjal se je vsega, radoval se je vsega in bil kar najsilnejše razburjen. Šele zdaj, ko sta mu izginila izpred oči od veselja žareča obraza njegovega prejšnjega bistva in Dicka, se spomni duha in se prepriča, da gleda duh ravno vanj, luč na glavi pa mu gori izredno svetlo.

»Prava malenkost,« spregovori duh, »pa je navdala te bedake s tako hvaležnostjo.«

»Malenkost!« ponovi Scrooge.

Duh mu namigne, naj posluša vajenca, izliva joča hvaležna srea na čast Fezziwigu; ko to stori, mu reče duh:

»Mar ni res? Žrtvoval je nekaj funtov vašega človeškega denarja, tri ali štiri morebiti. Ali je to toliko, da zasluži tako slavo?«

»Ni to,« odvrne Scrooge, razgret po opazki in govoreč nezavedno kakor njegovo prejšnje, ne sedanje, bistvo. »Ni to, duh. On nas more storiti srečne ali nesrečne, napraviti naše delo ali nadležno, za veselje ali nadlogo. Očitaš, da je njegova moč v besedah in pogledih, v tako brezpomembnih in malenkostnih stvarih, da jih ni mogoče naštevati. Kaj za to? Sreča, ki jo seje v naša srca, je velika, kakor bi stala celo premoženje.«

Zave se, pogleda prikazni in utihne.

»Kaj je?« vpraša duh.

»Nič posebnega,« pravi Scrooge.

»Bo nekaj, mislim?« sili duh.

»Ne,« odvrne Scrooge. »Ne. Želel bi samo zdajle s pisarjem spregovoriti besedo ali dve. To je vse.«

Tedaj njegovo prejšnje bistvo privije svetilko: Scrooge in duh sta zopet na prostem.

»Moj čas poteka,« opozori duh. »Urno!«

To ni veljalo Scroogeju ali komu, ki bi ga mogel on videti, učinkovalo pa je nemudoma. Scrooge vidi zopet sebe. Je starejši, mož v cvetu življenja. Obraz še ne kaže strogih in trdih potez poznejših let, a že so ga načeli zobje skrbi in skoposti. Oko gori v polhepnem, nemirnem sijaju; ki napoveduje strast, katera se je že ukoreninila.

Ni sam, marveč sedi ob strani deklica v žalih obleki; v očeh so ji solze, lesketajoče se v žaru luči, ki sije iz glave duha minolih Božičev.

»Malo ti je do tega,« zašepeče ona, »zelo malo. Drug malik me je izpodrinil; če te more v

prihodnje on vedriti in tolažiti, kar bi si bila jaz prizadevala, nimam pravega povoda za žalost.«

»Kakšen malik naj bi te izpodrinil?« vpraša on.

»Zlat malik.«

»Nepriistransko ravnanje sveta!« pravi on. »Ničemur ni tako neprijazen kot uboštvu in ni je stvari, ki bi jo po lastni izjavi obsojal tako strogo ko stremljenje za bogastvom!«

»Preveč se bojiš sveta,« odgovori milo ona. »Vse tvoje nade so se utopile v nadi, da te ne bo zadel v ta umazani očiček. Gledala sem, kako so popuščala tvoja plemenitejša stremljenja drugo za drugim, dokler te ni osvojila glavna strast, sla za dobičkom. Ni res?«

»Kaj za to?« odvrne on. »Četudi sem se spametoval, kaj za to? Napram tebi se nisem spremenil.«

Ona zmaje z glavo.

»Sem se spremenil?«

»Najina pogodba je stara. Sklenila sva jo, ko sva bila oba revna in zadovoljna s tem, da z vztrajno marljivostjo nekoč izboljšava svojo zemeljsko usodo. Ti si se spremenil. Ko sva jo sklenila, si bil drug človek.«

»Bil sem deček,« reče on nepotrpežljivo.

»Sam čutiš, da nisi več, kar si bil,« pravi ona. »Jaz sem. Kar je obetalo srečo, dokler sva bila enega srca, preti s pogubo, odkar sva razdvojena. Ne maram govoriti, kolikrat in s kako bridkostjo v srcu sem mislila, in te lahko besede odvežem.«

(Dalje prih.)

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Sreda, 20. jan.: »Obt gospe Warrenove«, premijera. Izven.

Opera:

Sreda, 20. jan.: »Sree iz lectae«, »Poziv na ples«, »Capriccio espagnole«, E.

Vrstni red opernih predstav v Ljubljani se je za ta teden moral izpremeniti, ker je za soboto onemogočeno sodelovanje godbe Dravske divizije. Abonentni red E imajo zato predstavo v sredo, dne 20. t. m., abonenti reda A v petek, dne 22. t. m., abonenti reda B pa v soboto, dne 23. t. m.

Proslava petdesetletnice delovanja Antona Cerarja - Danila pri slovenskem gledališču. L. 1877 je slavljence nastopil trnjevo pot na deskah življenja. In bil je edini, ki je vztrajal do danes preko vseh kriz, težkoč in katastrof, katerim je bilo izpostavljeno naše gledališče pod Avstrijo, in ki je oprt na svoj idealizem kljuboval zmaterijalizirani povojni dobi. Igral je že v stari Čitalnici in starem stanovskem gledališču, dalje na novem odru v Čitalnici, nato pa v deželnem gledališču od l. 1892 do l. 1914. Med vojno je osnoval v »Mestnem domu« lasten oder, nakar deluje od l. 1918 v obnovljenem »Narodnem slovenskem gledališču«. V priznanje njegovih zaslug mu »Dramatično društvo v Ljubljani« priredi jubilejno predstavo, ki se bo vršila okoli 20. svečana t. l. v ljubljanskem opernem gledališču. Pokroviteljstvo nad petdesetletno jubilejno predstavo prevzame gospa Franja dr. Tavčarjeva.

»Obt gospe Warrenove.« Danes bo igrana v dramu prvi pot naslovno-omenjena »Obt gospe Warrenove« našemu odru že znanega avtorja B. Shawa. Doslej smo spoznali njegovega »Pygmalijona«, Androkla in leva« ter »Cezarja in Kleopatru«. Dramatik Shaw je pisatelj izrazito socijalističnega značaja, ki prav svobodno bica vse takozvane »humane« ustanove človeške družbe. Shaw smatra za največji zločin na zemlji siromašnost, zato ne zameri gospej Warrenovi, da se preživlja z vzdrževanjem javne hiše. Ona je v njegovih očeh nedolžna, zato pa okrivčuje družbo, ki ji ne dovoljuje, da bi poštenim potem prišla do svojih človeških pravic.

Uspeh Rudolfa Bukšeka v Osijeku. Baritonist Rudolf Bukšek je v četrtek, dne 14. t. m., praznoval petindvajsetletnico svojega umetniškega udejstvovanja. Bukšek, ki je sedaj član osiješkega gledališča, si je pridobil med ondnotnim prebivalstvom obilo simpatij. Pri svečanosti predstavi »Faust«, v kateri je pel ulogo Mefista, je bil burno pozdravljen ter je prejel več lavorovih vencev in častnih daril.

Brez naslova.

Številke in javnost. Stipa Radič je imel v Subotici shod. Na ta shod je prišlo po zadrževanju tistih, ki so se shoda udeležili, okoli 2500 poslušalcev. Radič je poslal s tega shoda telegram, da ga pozdravlja »skupščina 15.000 državljanov in kmetov« (po »Slovencu«). Kakor da bi kmetje ne bili »državljeni«. »Narodni Dnevnik« v Ljubljani, ki vse najbolje ve, pa je v ponedeljkovi številki naznanjal, da je bilo na tem shodu — 25.000 ljudi! Torč je celo znanega bahača Radiča za — 10.000 prelagal. Ja, »Narodni Dnevnik«, itd.

Autonomisti pa taki. »Slovenec« in njemu podobni časopisi se silno ustijo, da so za avtonomijo slov. ljudstva. Pri volitvah v Delavsko zbornico pa klerikalci ne morejo vere tako ogoljufati, kakor je sicer pri njih navada. Zato jim ne gre vse po volji. In ker je tako, kličejo ti avtonomisti na pomoč — ministra in centralno vladu! Prav nič boljši pa niso Pucelj-Prepeluhovi bivši avtonomisti. Tudi oni kličejo proti avtonomiji Delavski zbornici na pomoč — centralno vladu.

»Načelni« — »Narodni Dnevnik« se je oglašil tudi s »svojim« mnenjem glede volitev v Delavsko zbornico. In odločil se je! Ker se tiskata v Merkurjevi tiskarni, ka-

tere last je ta »načelni« Dnevnik, tudi Pucelj, »Kmeti List« in Bernotov »Naprej«, se je seveda odločil za ti dve — »načelni« listi, kajti možje teh dveh list: Iza Prijatelj, njen oče Prijatelj in njen prijatelj Bernot se poleg inženirja Debeljaka najboljši zastopniki delavstva v Delavski zbornici, samo za kontrolo seveda... Ja, za kontrolo pa...

Po svetu.

Največje odkritje v Egiptu. Harvar-dostonska ekspedicija, ki posluje pod vodstvom dr. Reisnerja že 20 let na ozemlju okoli znane piramidске vasi Gizeh, je javila, da je našla na vzhodni strani Keopsove piramide v globini sto čevljev grobnico, v kateri bo vsej priliki počiva faraon Seneferu, ki je vladal l. 5894. pred Kristom. V grobnici se nahaja krasen sarkofag iz alabastra, nad katerim se vzpenja velik zlat baldakin. To najdbo smatrajo za največje odkritje, kar jih je bilo doslej. Upajmo, da ne bo tako pogubno kot je bila iznajdba Tutankamnove grobnice.

Srednja Evropa dobi poceni elektriko. »European-American Utilities Company« v Newyorku namerava zgraditi v Srednji Evropi velikansko elektrarno, ki bi preskrbovala z električno silo prav poceni Češkoslovaško, Poljsko, Avstrijo, Rumunijo in Madžarsko. Jugoslavija ne prihaja v pošten, ker ji elektrarni na Fali in Završnici poleg raznih manjših elektrarn (Žiri, St. Vid, Dobrova itd.) zadoščati.

Machar toži. Znani antipapistični in antiklerikalni poslanec toži veleindustrijalca Zdenkoviča radi žaljenja časti. Zdenkovič je Macharja klofnil, ker je baje stal v pretesnih zvezeh z njegovo ženo.

Thomas v Berlinu. Ravnatelj mednarodnega delovnega urada v Ženevi Albert Thomas je prišel v Berlin, da se razgovori z državnim ministrom za delo dr. Braunom glede delavskih razmer v Nemčiji. Razgovori bodo informativnega značaja in se tičejo zlasti možnosti ratifikacije mednarodne delavske konference s strani Nemčije.

»Oringelni« zopet v modi. Odkar nosijo mlade in stare device takozvano dečjo frizuro (»Bubikopfe«), so se zopet uveljavili uhani. Sedaj jih bo zopet morala nositi vsaka elegantna dama na žalost zakonskim možem in družinskim očetom, a v veselje zlatarjem in draguljarjem. Kot ponavadi se je ta moda razpela iz modnega središča Pariza, prešla v London, New York, nato pa v ves svet. Evropke sedaj ne bodo zastajale za zamokami. V uhane so vkovani dragulji, ki pa so povečini ponarejeni. Priljubljeni so zlasti biseri, in sicer tako veliki, kot jih pristnih še ni našel najspretnjši biserolovec.

Zopet kratka krila. Grški diktator Pangalos se je spravil tudi nad ženska krila. Vse prekratke so mu in vse preveč gležnjeve kažejo radovednim očem. Zato je odredil: žensko krilo sme končati največ en četr metra nad zemljo. Ženska, ki bo nosila krajše krilo, bo policijsko kaznovana. Policaji bodo »na lieu mesta« jemali mero, obenem pa predstavili policijskemu komisarju takoj žensko, ki bi imela krilo preveč »podrečeno«. Tega bo gotovo Janez Kalan vesel. Tako vesel, da bo vzkliknil: že zaradi tega bi se izplačalo, če bi nas Grki pohrustali. In naši policaji bi za mero kar pendreke uporabili.

Napredek in omejenost. Ko je Krištof Kolumb na podlagi svojega prepričanja, da je zemlja okrogla in da lahko v zapadni strani pride do Indije (kasneje se je izkazalo, da je odkril povsem novo celino — Ameriko), so ga proglasili za hujškača in krivoverca, kakor pozneje Galileja in Keplerja. Nihče ni mogel in hotel verjeti Kolumbovim domnevam. Kako neki, ko so pri tem govorili spisi cerkvenih očakov. A človeško trmo je težko omajati. Ko se je Kolumb vrnil v Evropo, in še celo, ko je l. 1522 Maglehaens obpotoval vso zemljo ter s tem jasno dokazal, da je zemlja okrogla, niso hoteli verovati, da bi bilo to možno, ker so psalmi, evangeliji, preroki in Mojzesove knjige govorili povsem drugače.

Dnevne novice.

Delavska akademija. Udeležite se vsi velikega recitacijskega večera, ki se bo vršil v četrtek 21. jan. ob 7. uri zvečer v »Mestnem domu«. Spored izbran. Recitirali se bodo odlomki najboljših domačih in svetovnih pesnikov.

Politeja... Politeja?! »Nar. Dnevnik« vabi in roti policijo, da naj mu pove, kdo je dal naslove, da so organizirane žene in dekleta moge razposlati svoje glasilo ljubljanskim delavkam in služkinjam. Na rezultat te preiskave smo res radovedni...

Zgodilo se je v Horjulu na shodu, ki ga je tamkaj imel kmetski heroj Pucelj. Na shod je namreč prišlo tudi precejšnje število žensk. Ko je bil Pucelj med svojim govorom najbolj razgret, so se vse ženske kakor na komando obrnile proti govorniku s hrbotom, dvignile svoja krila in mu pokazale zadnji del telesa. Škoda, da ni bilo fotografa poleg. Za kinematograf bi bil prizor kakor ustvarjen in bolj privlačen kakor Viljemov film.

Svetozar Pribečevič na svojem shodu ni upal ničesar omeniti o svojem sporu z Leontičem. Kakor čujemo in doznavamo od merodajnih činiteljev, je bil vsaj zainteresirani del »Orjune« zelo pozoren na to, če bi se Pribečevič »izpozabil« in podrezal v srčno gnezdo. Baje bi bil v tem slučaju shod dobil nekam drugačno lice, čeprav dobro vemo, da je tudi tako kot bi naj »bilo« oznanjalo v veliki meri »Jutro«. Shod nas ne zanima, zanimiva je za nas fantazija »Jutra«.

Klerikalna sirovost in podivjanost se je pokazala v nedeljo popoldne v prečudni luči. Pred vsakim lokalom, kjer so naše organizirane žene dajale pojasnila služkinjam in poslom radi volitev v Delavsko zbornico, so se zbrale v velikem številu razne Marijine device in so psovale one, ki so hotele v lokal. Klerikalni agitatorji a la Žužek pa so jih vodili in hujskali. Naše žene so strmele. Pa — prav je, da se je točno pokazalo: kaj znajo klerikalci. To si je zapomniti in prav dobro zapomniti za vse bodoče priložnosti. Klerikalci so sovražniki zavednega delavstva: Kdor drugače misli, se vara. Pri volitvah v Delavsko zbornico nobenega glasu klerikalcem!

Zanimiva izjava. Z ozirom na izjavo gg. Curhaleka in Laha v »Jutru« in »Narod. dnevniku«, izjavljamo, da si naša organizacija ne pusti kratiti pravice intervencije za odpuščene železničarje, za kar imamo nešteto pooblastil. Konstatiramo obenem, da nista bila ona dva imenovana na shodu in da bi naša organizacija tudi ne hotela zastopati navedenih gospodov. Znano pa nam je, da bi se ta dva ne branila nobene uspešne intervencije od katerekoli strani. Zato nam pričajo izjave v navedenih listih, in ker rešitev željno pričakujeta. Obratati plašč po vetru in spreminjati barve, znajo pri nas le neznajčnejši.

Org. železničar.

Neki list piše, da se knjigovez g. Anton Turk na Dunajski cesti nahaja že 45 let v eni in isti hiši in da je tekom te dobe imel že 5 gospodarjev, odnosno hišnih lastnikov. Da se tekom 45 let izmenja 5 gospodarjev je že verjetno, poznamo pa slučaj v Ljubljani, kjer je že tekom 14 let neka hiša menjala petkrat svoje lastnike! Prvi in zadnji sicer nista zaslužila, zato pa so ostali trije porabili ugodno priliko za svoje »transakcije« in na »pošten« način zaslužili težke stotisočake. S hišo se je veselo in uspešno veržilo.

Letošnji VI. Ljubljanski mednarodni vzorčni velesojem v Ljubljani se bo vršil od 26. junija do 5. julija. Sejmska uprava prične v najkrajšem času z razpošiljanjem prijavnice in prosi vse razstavjalce, da nemudoma prijavijo svojo udeležbo. Čimprej se zberejo prijavnice, tem lažje in hitreje se more razdeliti razstavne prostore in izvesti čim boljše organizacijo. Ker so se letos razstavni prostori znatno pocenili, si bodo večja podjetja najela najbrže obsežnejše prostore. V jeseni se vrši od 1. do 13. septembra velika pokrajinska razstava vina, cvetja, sadja, goveje živine in konj, higijene, umetnosti.

Širite »Del. Politiko«!

Usodno deponiranje košare. Invalid Verk Franc je bil zelo nepreviden in je shranil brez vednosti in privolenja svojo košaro v lopi gostilne Černe na Šentpeterski cesti. Misli si je, saj v tem času itak nikdo ne zahaja v lopo, povrnem se pa itak kmalu. Odšel je na Štajersko, in ko se je vrnil, je košaro sicer še našel, bila pa je izpraznjena. Tat mu je pobral iz nje vse perilo, nekaj dokumentov, obleko in ga na ta način oškodoval za več kot 1000 Din.

Samomor. Trbovlje so zadnji čas doživele več samomorov, ki so deloma vsi nepojasneni in zamegljeni v splošni današnji samomorilni maniji. Prejšnji dan je skočil z višine 10 m s Savskega mostu pri Trbovljah neznan moški v Savo. Star je bil približno 30 let, srednje-močne postave, oblečen v rjavkast površnik s sivim klubkom. Domnevajo, da se je z vlakom pripeljal iz Ljubljane, izstopil v Trbovljah in istočasno izvršil samomor. Nesrečnež je utonil, truplo pa je odnesla Sava. Tako, da še niso mogli dognati identitete utopljence.

Pošne tatvine. Zadnji čas so pritožbe glede poštinih tatvin vedno in vedno naraščale. Vse pa je bilo nekam zamotano in skrivnostno in na sled niso mogli. Šele sedaj se je posrečilo direkciji zalotiti svojega uslužbenca, ki je po zaplombi raznega blaga znanega izvora tatvin nujno osumljen. Zdi se pa, da mora biti pri poštinih tatvinah delovati večja družba. Država bi se pri takih tatvinah morala zganiiti in današnje nevzdržne socijalne razmere svojih uslužbencev resno revidirati in dati ljudem to kar jim gre.

Policijska kronika. Dne 19. t. m. so bile izvedene sledeče aretacije: 2 radi tatvine in vložene sledeče ovadbe: 1 radi tatvine tuje lastnine, 1 radi prestopka zgluševalnih predpisov, 1 radi prepovedane nožne orožja, 14 radi prekoračenja cestno policijskega reda, 1 radi prekoračenja policijske ure, 7 radi prekoračenja predpisov o zapiranju trgovin, 1 radi prekoračenja železniških predpisov.

Maribor.

Maribor v znamenju volilne borbe. Mariborski sodrugi so z vso živahnostjo in požrtvovalnostjo šli v volilni boj za Delavsko zbornico ter s samozvestjo pričakujejo volilnega izida, ki nam bo prinesel upravičeno zmago. Zlasti so se topot izkazale tudi delavke, zavedajoč se, da imajo sedaj prvič v naši državi volilno pravico, katero so jim priborili od vseh pungarjev toliko osvojeni socijalisti. Po vseh večjih obratih kompaktno glasujejo za »Združeno delavsko strokovno zvezo«, kljub vsem naporom in intrigam klerikalcev. V predilnici Doctor in drug, kjer je nad 300 delavk, so iste na ne posebno laskav način napodile klerikalnega poslanca Zebota, ko je hotel s pomočjo ravnatelja izvajati na nje pritisk, da bi glasovale za njegovo stranko. Dne 17. jan. se je vršil v veliki Gambrinovi dvorani impozanten shod naših volilcev, kjer sta ss. Ošlak in Pelikan dodobra razkrinkala nečedne mahinacije naših nasprotnikov v orjanskem in farovškem taboru ter pojasnila velikanski pomen Delavske zbornice za delavstvo, ki ima topot voliti med tremi režimi: ali fašistovskega, kakor je v Italiji, krščanskobanditskega, kakor je na Madžarskem, ali pa socijalističnega kakršen je v napredni Avstriji. Z viharim odobravanjem so se vsi navzoči odločili za poslednjega. Ob enem je shod energično protestiral proti nameravani ukinitvi ministristva za socijalno politiko in proti škandaloznemu davku na ročno delo, z zavestjo, da bo ravno Delavska zbornica poklicana, da te buržuazne nakane prepreči, kar ji bo pa le tedaj mogoče, če bodo izvoljeni le razredno-zavedni delavci, ne pa hlapci iste buržuazije.

Nezaslišan teror demokratičnih ravnateljev nad našimi volilci. V mariborski tovarni perila, M. Durjava, je ravnatelj odvzel delavkam volilne kuverte, vložil v nje listke z »neodvisno«, Juvanovo listo, ter jih nato silil, da naj podpišejo. Ker so se delavke tega branile, si je kratkomalo pridržal vse glasovnice in jih noče izročiti upravičenim volilkam. V pletarni Spitzer in Reichman je podjetnik istotako odvzel delavkam kuverte, jih za-

pri v blagajno in jih kljub vsem njihovim protestom ne izroči. V tovarni strojev K. Ježek, hoče ravnatelj na isti način prepričati delavcem svobodno glasovanje. Prizadeto delavstvo odločno protestira proti takemu nasilju in pozivlje Glavni volilni odbor, da podvzame takoj energične korake, da se prizadetim delavcem vrnejo odvzete kuverte in glasovnice.

Delavstvo se opozarja, da ne sme oddajnih listkov, ki so prilepljeni zadaj na volilnih kuvertah, odtrgati, temveč naj vsak podpiše nanj le svoje ime in pusti prilepljenega kakor je. Tako je na primer pri mariborski tovarni žarnic »Volta« neki mojster od vzel večjemu številu delavk kuverte, potrgal z njih oddajne listke, jih vložil v kuverto in zalepil. S tem je vse te glasove uničil, ker so kuverte z odtrganimi listki neveljavne.

Za naše stavbinske delavce, zaposlene pri gradbi palače »Pokojninskega zavoda« na Kralja Petra trgu, je bil minulo soboto poseben praznik. Spravili so stavbo pod streho in za likof so jo zelo bogato in okusno okrasili z žirlandami iz smrečja in številnimi mlaji ter zastavami. Posebno pozornost sta vzbujali na vsakem ogledu po ena velika rdeča zastava, za Maribor pač nekaj nenavadnega, kjer še ni bil običaj, da bi bili krasili nove stavbe z rdečimi zastavami. Toda naši vrli stavbinci niso hoteli zamuditi, da pokažejo ob tej priliki svojo razredno zavest. Z visokega odra v tretjem nadstropju se je, obrnjen proti več stoglavni množici, ki se je nabrala medtem na trgu, zahvalil delavcem za njihov požrtvovalen trud zastopnik Pokojninskega zavoda, kateremu je sledil nagovor nekega delavca, ki je opozarjal na vsemogočnost združenih sil. Naša novoustanovljena železničarska godba je ob tej priliki prvič javno zaigrala nekaj komadov ter dokazala, da smo lahko ponosni na njo.

Celje.

Celjska pošta in dostavljanje brzojavk. Gospod G. J. je prejel dne 10. jan. brzojavko, ki je bila v Ljubljani oddana dne 9. t. m. ob 16.30. uri, celjska pošta jo je prejela istega dne ob 17.58. Brzojavka je rabila iz Ljubljane v Celje 1 uro 28 minut. Naslovljeni, ki stanuje v Gaberjih, kakih 10 minut od pošte, je pa dobil brzojavko še le drugi dan, to je 16. jan. ob 9.30. uri. Torej je rabila nujna brzojavka od celjske pošte v Gaberje celih 16 ur, to se pravi, da je vse eno, ali pošlješ navadno pismo ali nujno brzojavko. Razlika je samo v tem, da je tisti, ki je poslal brzojavko moral pač imeti svoje vzroke, da je brzojavil, in je bil najbrže

tudi mnenja, da bo nujna brzojavka takoj dostavljena. Zato je moral plačati mnogo več, kakor bi stalo navadno pismo. Odločno zahtevamo, da napravi ravnateljstvo v tem oziru temeljit red in da se enaki slučajji več ne ponovijo.

Občinstvo pozor! Varnostne oblasti ponovno opozarjajo občinstvo, da ne izročajo Mariji Ramšak, stanujoči na Benjamin Ipavčevi ul. 15, nikakih predmetov (obleke, čevlje, perila itd.) v komisijsko prodajo, ker je proti njej vloženih nešteto tožb radi zlorabe izkazane zaupanja. Imenovana je bila že večkrat kaznovana, ker je predmete prodajala, ni pa odračunala izkupiček lastnikom.

Nasilje samostojnih demokratov. Ker sam. demokrati na pošten in legalen način ne morejo pridobiti glasov za Delavsko zbornico, operirajo z drugimi nečednimi sredstvi. Tako sta faktor Četina in knjigovez Pere iz Zvezne tiskarne v Celju zahtevala od uslužbenk glasovne zavetje, da jih naj jima pokažejo. Ko so jih pa zahtevala nazaj, nista jih hotela več vrniti. Gospod Pere jih je še pregovarjal: »Saj vendar ne boste nastopale proti podjetju. Kar ste nam enkrat izročili, ne damo več nazaj.« Gospod Četina menja, da misli odkar je postal faktor, da rabijo delavke Zvezne tiskarne njega za varuha. Indirektne opazke, češ, kdo je gospod, in kdo uboga raja, niso baš duhovite. Temu napačnemu mišljenju je najbrže pripisovati, da se nekateri držejo na ta način postopati proti delavstvu in njegovim strokovnim organizacijam. Od tiskarjev in tiskarskih delavcev in delavk ter njih zaposnikov pa bi bilo pričakovati, da pokažejo več borbene razredne zavednosti, potem bi ne bilo mogoče, da se hvali g. Pere po Narodnem domu: »Od vseh delavk sem dobil in vzel glasovnice, samo ena se je spuntala in je glasovala za socialiste!« (Savez grafičnih radnikov Jugoslavije, podružnica Ljubljana, naj se zanima za ta slučaj, ker se nam zdi, da sta omenjena tudi člana taiste strok. organizacije. Op. ured.)

Klerikalni teror. V smislu navodil klerikalnih mogoteev, je sestra bratov Knez, solastnikov trdke Pachiaffo, zahtevala od v podjetju zaposlenih učenk, da ji morajo brezpogojno izročiti volilne glasovnice, za volitve v Delavsko zbornico, češ, da one niso upravičene, da z njimi razpolagajo, ker ne plačujejo same prispevkov v bolniško blagajno, marveč plača za njih podjetje. Želeli bi, da nam volilni odbor razjasni, ali je tako ravnanje dopustno ali ne. Po našem mnenju je to nedopustno, ker se volitve tečejo samo delavstva, ne pa delodajalcev, ozi-

roma onega, za katerega mora delavstvo delati, in še od svojega prispevka za bolniško blagajno.

Zidanje šole jim dela preglavice. Na seji občine okolica Celje so imeli spet na dnevnem redu zidanje šole. Pa ne morda zaradi tega, da bi že hoteli v začetku prihodnje sezone zidati, temveč so nasprotno razpravljali, kako bi se dalo zidanje zavleči. Pa okrajni šolski svet pritiska in grozi, če se ne bodo občinski očetje odločili, najeti potrebnih kreditov, ki so, kolikor nam nam je znano, občini že na razpolago, bo to storil okrajni šolski svet na škodo občine. Kaj zdaj storiti? Treba je izvoliti deputacijo, ki naj pojde in prepriča predsednika okrajnega šolskega sveta, da okoličani ne rabijo šole, da naj se z zidanjem počaka. Naši sodrugi so bili seveda odločno proti temu.

Trbovlje.

Delavska zbornica in nar. socialci. Vsem je znano, kako so nar. socialci vneti zagovorniki zedinjenja delavskega razreda, toda to samo v besedah. Ko so se prvič zbrali rudarski zapniki v Trbovljah, da postavijo enotne razredne strokovne organizacije in apelirajo tudi na delavce ostalih strok, da likvidirajo spore in izvrše zedinjenje — so tudi narodni socialisti govorili, da so pripravljeni se strokovno združiti. Toda že tu je vse ostalo le pri besedah, do dejanske združitve pa ni prišlo. Obljubovali so tudi, da bodo v vseh akcijah solidarni z nami. Pa tudi v tem ni bilo rezultata, razume se, vsaj od strani voditeljev ne. Voditelji narodno-socialističnih organizacij so delavstvo prevarali in se udali najhujšim nasprotnikom delavstva, reakcionarnim demokratom in klerikalcem. Toda to so storili le voditelji. Pošteni delavci, ki znajo misliti s svojo glavo in ki niso popolnoma pokvarjeni — niso sledili svojim bivšim voditeljem. Pakt med demokrati in nar. socialci je osebnega značaja. Delavstvo in članstvo nar. socialistične zveze se temu smeje. V kratkem se bo pokazalo kako usodna je bila za vodstvo nar. socialistov ta kravja kupčija. Treba je samo vprašati pristaše nar. socialistov: »Ti boš volil z demokrati ali klerikalci?« — »Kaj? Jaz? Z demokrati in klerikalci naj volijo voditelji. Mi nismo za kupčije. Voditelji naj volijo kakor jim drago, mi pa gremo ramo ob ramo z ostalim zavednim delavstvom!« Takó ti odgovorijo na vprašanje priprosti člani Nar. soc. zveze. Nar. socialistično delavstvo naj vpraša svoje voditelje, če ne bi bilo bolj pošteno in odkrito, da likvidirajo in pristopijo kratkomalo v Samostojno dem. stranko, ostalo nar. socialistično delavstvo se bo itak združilo v razrednih organizacijah. Delavska zbornica je delavski parlament in delavstvo bo njem govorilo. Vsi pošteni in značajni nar. soc. pa bodo volili delavske kandidate. Parola delavstva pri volitvi v Delavsko zbornico je: »Zavedno delav-

stvo vkup, sedaj gre za ogrožene delavske pravice; zavedno delavstvo na agitacijo, da pridobite vse glasove vseh poštenih delavcev in premagate vse naše sovražnike in vse tiste »voditelje«, ki se vežejo z morilci rudarja Pakina; zavedno delavstvo naj združno zavojuje Delavsko zbornico in vse svoje socialne pravice. »Delavsko zbornico delavcem!« J. P.

Hrastnik.

Shodi. V nedeljo, 17. t. m., sta se vršila dva protestna shoda radi demonstiranja socialne politike. Prvi shod se je vršil ob 10. dop. v nabito polni dvorani gostilne Homitrovič. Predsedoval je sodr. Oberčkal, poročal pa s. Malovrh. Navzoči so z ogroženjem protestirali zroti socialni reakciji, ki se čim dalje bolj širi. Druga točka so bile volitve v Del. zbornico. Sodr. Oberčkal je v bodrilnih besedah priporočal navzočim, da naj glasujejo vsi za listo »Združene delavske strok. zveze Jugoslavije«. Sodruga Kelner Alojz in Grum Josip sta pa podrobneje očrtala liste meščanskih strank. Neki bertovec je hotel z natolečevanjem in demagogijo motiti enodušnost navzočih, pa je naletel na tako hud odpor, da mu je kar zmanjkalo sape. Ko je sodr. Malovrh še poročal, kako je denunciral rudarske zapnike tukajšnji znani »Naprejevec« ob priliki agitacije pri razdeljevanju kuvert, so se slišali ne baš prijetni kliči na račun teh razdiračev. Pri steklarjih in kemičnih delavcih je bernotovščine konec za vedno. Sodrugi teh dveh tovarn bodo kompaktno glasovali za edino delavsko listo, katere nositelj je sodrug Svetek. — Drugi shod se je vršil ob 3. popoldne v istim dnevnim redom v dvorani »Konz. društva rudarjev«. Predsedoval je s. Privšek. Sodr. Malovrh je povedal, kako delavstvo izgubiva s težkim trudom pridobljene pravice. Pozdravljati je samo eno razveseljivo dejstvo, da so se končno tudi rudarji začeli zanimati za svojo strokovno organizacijo. Kajti zavlada je med njimi čisto nov borbni duh. Upati je, da se bo pokret med rudarji kmalu konsolidiral. Na ta shod je prišel tudi bernotovec Homšek, ki je menda član izvrševalnega odbora in seveda kandidat v Del. zbornico. To je tisti socialist, ki je svoje tovariše denunciral radi javne agitacije pri delitvi volilnih kuvert. Rudarji, zapomnite si! Prišel je, kakor navadno, v popolnem pijanem stanju. Oglasil se je tudi k besedi in trdil, da protestira radi tega, ker so se kuverte delile odprte in ne zaprte. Na medklie, kako bo potem glasovnico vtaknil v kuverto, ni znal pojasniti. Ampak z ogroženimi kliči navzočih, je moral spoznati, da je tudi pri rudarjih tem demagogom odklenkalo. Prav je tako, da ste se enkrat javno sami razkrinkali, da paktirate, če treba z demokrati, drugič s klerikalci. Volilni rezultat bo pa vse presenetil. Kajti 90% je za našo listo pri rudarjih zagotovljenih.

MALI OGLASI.

Službe.

Za Hrastnik in okolico iščemo raznašalca za Delavsko Politiko. — Oglasi naj se v Konzumnem društvu rudarjev v Hrastniku. 70

Za Jesenice in Javornik iščemo raznašalca za »Delavsko Politiko«. Ponudbe na upravo lista. 69

Za Zagorje

in okolico išče uprava našega lista spretnega raznašalca oz. kolporterja. Oglasiti se je pisмено na upravo »Delavske Politike« v Ljubljani. 23

Razno

Sodavičarska naprava se prod. Pisma pod »Sodavičar na upravo lista. 46

Vinegrad

z zidnico blizu Litije se prod. Pisma pod »Zidnica« na upravo lista. 48

Kupim dobro, pristno be.o in rdece vino 49

dolenjskih in štajerskih gor. P. nudbe pod »Vino« na upravo »Delavske Politike«.

Sode

od 1500 l do 3000 l kupim. Ponudbe pog. »Sodi« na upravo lista. 76

Varočajte in širite „DEL. POLITIKO“!

Pozor delavci! Pozor delavci!

ŽIMNICE

matrace, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divani in tapetneške izdelke nu t najceneje

RUDOLF RADOVAN,

tapetnik

Krekov trg št. 7

poleg Mestnega doma

SPLOŠNO KREDITNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta 5

P. Z. Z. O. Z.

Ustanovljeno 1. 1898

SPREJEMA

hranilne vloge na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

na menice, zastavna pisma in lombard po ugodni obresti. meri.

Pisarna: Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 5